

VU Research Portal

The theology of Hendrikus Berkhof

Gavera, J.

2010

document version

Publisher's PDF, also known as Version of record

[Link to publication in VU Research Portal](#)

citation for published version (APA)

Gavera, J. (2010). *The theology of Hendrikus Berkhof: A critical analysis of aspects of a contemporary design of Mediation Theology*. [PhD-Thesis – Research external, graduation internal, Vrije Universiteit Amsterdam].

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

E-mail address:

vuresearchportal.ub@vu.nl

SAMENVATTING

De theologie van Hendrikus Berkhof **Een kritisch onderzoek naar aspecten van een eigentijds** **ontwerp van Vermittlungstheologie**

Deze studie heeft als doel Berkhof te plaatsen in de geschiedenis van zijn leven en van zijn theologie. Hoewel zijn levensloop veel meer is dan zijn theologische geschiedenis, en beiden ook niet altijd even sterk verbonden zijn, kunnen ze ook nooit van elkaar kunnen worden los gezien. Om zijn theologie te verstaan moet men de invloed van mensen en gebeurtenissen, stromingen en trends op zijn denken in acht nemen. Daarom is het eerste hoofdstuk gewijd aan de achtergrond van de theologie van Berkhof.

Hoe moet men de theologie van Berkhof plaatsen? Er zijn zoveel gegevens dat de vraag opkomt of er een gemeenschappelijke bepalende factor is. Is er een onderliggend ontwerp, en als dat het geval is, wat is dan dat ontwerp? Om die vraag te beantwoorden worden in hoofdstuk 2 verschillende mogelijke ontwerpen besproken: heilshistorisch, cultureel, verbondsmatig, kerygmatisch, enz. Hoewel er in de theologie van Berkhof signalen zijn van al deze ontwerpen, leidde het onderzoek mij tot de conclusie dat Berkhofs theologie ferm in de traditie van de negentiende-eeuwse Vermittlungstheologie en zijn Nederlandse tegenhanger, de ethische theologie, staat. Als een Vermittlungstheoloog is Berkhof op zoek naar synthese. Hij wil de kloof tussen het evangelie en modern denken in een grotendeels gesecculariseerde tijd, tussen het vreemde evangelie en een daarvan vervreemde situatie, en bijgevolg zelfs tussen duidelijk tegengestelde elementen in de theologie zelf, overbruggen. Hij tracht dit te bereiken door het evangelie te herinterpreteren op een manier die bij de tijd en zo inzichtelijk als mogelijk is, ontdaan van allerlei ingeslopen misvattingen die het voor velen ondoorzichtig maken. Op die manier laveert hij tussen rigide traditionalisme en stuurloos modernisme.

De vraag moet gesteld worden of hij er in geslaagd is om een zinvolle synthese tussen al deze elementen tot stand te brengen en er zo aan bij te dragen het evangelie meer aanvaardbaar te maken voor moderne mensen. Om die vraag te beantwoorden behandel ik in de hoofdstukken 3-6 de thema's waarop de tegenstellingen tussen christelijk geloof en modern denken zich met name voordoen: in hoofdstuk 3

godsdienst, geloof en atheïsme; in hoofdstuk 4 ervaring en openbaring; in hoofdstuk 5 christendom en seculariatie en in hoofdstuk 6 Jezus, mens en (ook?) God.

Het laatste hoofdstuk is een poging tot evaluatie, die kritisch, maar niet onwelwillend is. Ik geef daarin aan dat Berkhofs vooronderstellingen hem verhinderen de kloof te overbruggen en zijn Vermittlungstheologie kwetsbaar, controversieel en niet overtuigend maken.